

JOHANNES GRÜTZKE

DER PINSEL HAT GESPROCHEN

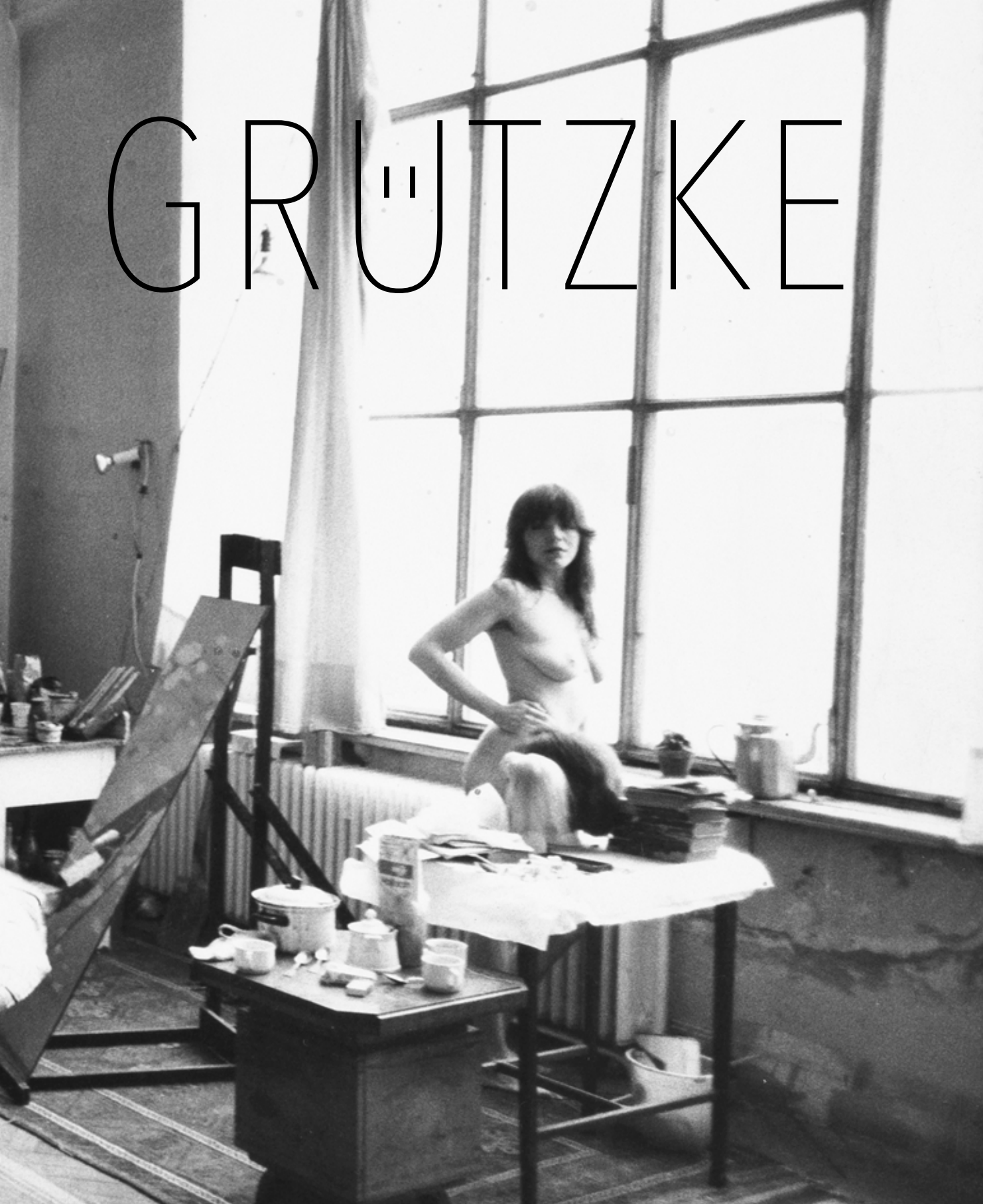
MORE

JOHANNES

JOHANNES GRÜTZKE MET HET MODEL UTE WELCKER IN HET ATELIER AAN DE GÜNTZELSTRASSE 53 IN BERLIJN | OKTOBER 1976 | FOTO MANFRED HAMM

GRÜTZKE

INHOUD

5

Ten geleide

Ype Koopmans

6

Uitroptekens in verf

Rob Smolders

10

De schilder Johannes Grützke

Eduard Beaucamp

60

Biografie in data

116

Colofon

120

UITROEPTEKENS

IN VERF

ROB SMOLDERS

De schilderkunst van Johannes Grützke (geboren in 1937) werd ooit raak getypeerd als de kunst van de overdrijving. Vooral het vroege werk, tot omstreeks 1980, loopt over van situaties die op de lachspieren werken. Titels hebben de vorm van een uitroep of aansporing, gericht aan iemand buiten beeld, misschien aan de kijker zelf die zich onwillekeurig aangesproken voelt. De hoofdpersonen zijn haast te vrolijk, hun houdingen zijn acrobatisch en theatraal, de composities te vol om snel te kunnen overzien.

Zoveel pret, dat wekt argwaan. Wordt er iemand in de maling genomen? Maar alle argwaan is overbodig. Grützke deelt met grote regelmaat steken onder water uit, maar hij is niet het type kunstenaar dat zijn publiek veracht. Het tegendeel is het geval. Hij houdt van zijn publiek, zoekt het op en spreekt het rechtstreeks aan. Zijn kunst staat in een traditie van figuratieve, expressieve, dramatische voorstellingen. De verbintenis tussen drama en schilderkunst is bijna zo oud als de kunst zelf en de grootste kunstenaars maakten er gebruik van. Rembrandt, Titiaan, Goya, de classicisten Poussin en David, allemaal kleeften zij hun personages in historische kostuums en lieten hen zich gedragen als acteurs. Het verhaal dat zij uitbeeldden werd een 'historie' genoemd en was meestal afkomstig uit de Griekse mythologie, de bijbel of de geschiedenisboeken. Duitsland had in de negentiende eeuw nog tot de verbeelding sprekende historieschilders zoals de keizerlijke hofschilder Adolph Menzel. Latere kunstenaars zoals Lovis Corinth en Max Beckmann, die niet meer in dienst waren van een vorst, schikten zich in dezelfde traditie.

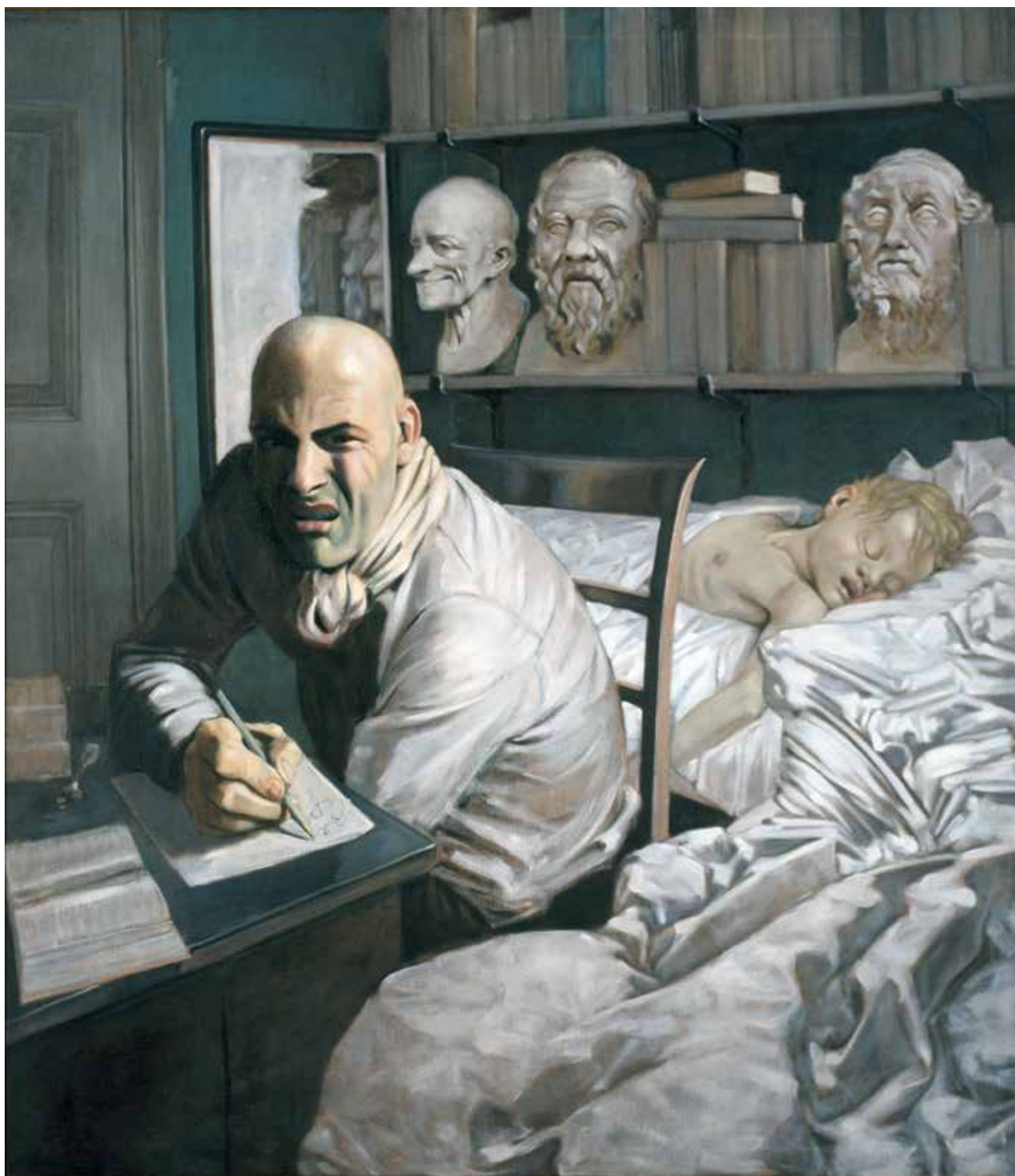
Het bijzondere van deze oude meesters is dat zij zich niet gehinderd voelden door de regels van de kunst die zij geacht werden te volgen, maar er een persoonlijke en emotionele toets aan toe wisten te voegen. Het werken naar de waarneming, het herkennen van het theatrale in de

23 VOR DER LETZTEN WALPURGISNACHT | VOOR DE LAATSTE WALPURGISNACHT | 1980 | OLIEVERF OP DOEK | 181 X 183 CM | PARTICULIERE COLLECTIE | BERLIJN

24 EUROPA ERSCHEINT | EUROPA VERSCHIJNT | 1981 | OLIEVERF OP DOEK | 224 X 300 CM | GALERIE KK KLAUS KIEFER | ESSEN

25 LUFTKÄMPFE [STERNDEUTER] | LUCHTGEVECHTEN [STERRENDUIDERS] | 1981 | OLIEVERF OP DOEK | 82 X 122 CM | SAMMLUNG JAESCHKE

26 FREUND UND FEIND [...UNTERSCHIEDEN] | VRIEND EN VIJAND [...ONDERSCHEIDEN] | 1981 | OLIEVERF OP DOEK | 220 X 205 CM | PARTICULIERE COLLECTIE | BERLIJN

DE SCHILDER

JOHANNES GRÜTZKE MET HET MODEL UTE WELCKER IN HET ATELIER AAN DE GÜNTZELSTRASSE 53 IN BERLIJN | OKTOBER 1976 | FOTO MANFRED HAMM

JOHANNES GRÜTZKE

EDUARD BEAUCAMP

61

Over honderd jaar zal de beeldende kunst nauwelijks nog als primaire beeldbron worden gebruikt bij het zoeken naar informatie over de handel en wandel van onze tijd, inclusief de dolingen en dwalingen van de Bondsrepubliek Duitsland in de periode na de Tweede Wereldoorlog. Primaire beeldbronnen zijn de fotografie, film, televisiedocumenten, de rijke schat aan beelden van het internet. Het werk van de schilder Johannes Grützke (geboren in 1937) vormt daarop een schaarse uitzondering. Al tientallen jaren zwerft de kunstenaar als excentriekeling en zonderling door de kunstwereld. Ten onrechte geniet hij in het buitenland tot dusver nauwelijks bekendheid. Ook in eigen land bleef hij een zelfbewuste eenling, een desalniettemin opvallende buitenstaander. De naoorlogse Europese kunstwereld werd, afgezien van Engeland, beheerst door de esthetiek van de avant-gardes en hun utopieën. De uitzonderlijke kunstenaar Grützke, in de kern een 'realist', bleef zich onverstoorbaar richten op zijn eigen leefwereld. Hij bleef geworteld in de alledaagsheid en haar kleinburgerlijke gevoelsleven.

In de Bondsrepubliek Duitsland is er nauwelijks een tweede kunstenaar die zo krachtig weerstand heeft geboden aan de vooruitgangsmithes, de richtsnoeren en doelstellingen, de aanspraak op exclusiviteit en groepsdwang van het avant-gardebedrijf. Vandaag de dag, nu de legendes van de avant-gardes zijn vervlogen en tot het verleden behoren, slaat het uur van de eenlingen en individualisten. Voor Nederland zou Grützke wel eens een ontdekking kunnen worden. De schilder heeft een affiniteit met Nederland die ver teruggaat: met het folkloristische moralisme van kunstenaars als Teniers en Brouwer, maar ook met de virtuoze schilderkunst van een Frans Hals en Jordaens. Een directere verwantschap heeft hij met de Duitse en Nederlandse veristen uit de jaren twintig en dertig.

42 AUF DER WIESE | OP HET WEILAND | 2000 | OLIEVERF OP DOEK | 185 X 200 CM | GALERIE KK KLAUS KIEFER | ESSEN

43 SELBST MIT PUPPE | ZELF MET POP | 1997 | OLIEVERF OP DOEK | 180 X 100 CM | PARTICULIERE COLLECTIE

DE IN BERLIJN GEBOREN EN GETOGEN KUNSTENAAR JOHANNES GRÜTZKE [1937] IS DE EERSTE ONDER ZIJNS GELIJKEN UIT HET VRIJE DUITSLAND DIE VANAF DE TWEEDE HELFT VAN DE VORIGE EEUW NIET BIJ EEN AVANT-GARDE WILDEN HOREN. DWARS TEGEN DE MAINSTREAM VAN DE NAOORLOGSE KUNSTWERELD IN BEGON HIJ ALS FIGURATIEF SCHILDER EN TEKENAAR. VOOR HEM GEEN ABSTRACTIE OF CONCEPTUELE KUNST; HIJ KOOS VOOR HET EEUWIGE VAN HET REALISME. 'KUNST IST NICHT MODERN, KUNST IST IMMER,' ALDUS GRÜTZKE.

